

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De Obligatione Matrimoniali secundum Legem Naturae

Wernher, Johann Balthasar von

Lipsiae, 1698

§. IX

urn:nbn:de:bsz:31-102612

terventurum. Probabilitati autem nihil tribuo; Nam & de senibus probabile, eos generare non posse. Sufficit, nullum concipi posse matrimonium, in quo non uterque Conjux ad mutuum adjutorium aptus sit, & simul evenire queant casus, quibus unus alterius adjutorio opus habeat. Adversatur J. N. omnis vaga libido & stuprum, cum & raro sobolis procreationem pro scopo habeat, & inducat, plerumque incertitudinem prolis, hincque confundat officia, quae inter Patrem & Filium naturaliter intercedunt. Multo magis autem damnatur J. N. ille concubitus atque foeditas, qua vesana prorsus & execranda libidine in parem nonnulli sexum vel brutorum etiam corpora feruntur; item adversatur J. N. libido omnis solius voluptatis & titillationis ergo suscepta, ut a masturbatoribus & tribadibus fieri solet.

§. IX.

Cum autem definitur matrimonium per unius maris & foeminae conjunctionem, oritur quaestio in utramque partem omni fere aetate acriter disputata: *An Polygamia (simultanea scilicet) Juri N. adversetur, nec ne?* Duplex autem Polygamia est, *Muliebris* seu *πολυαγεία*, & *Virilis*. Illa dicitur, cum pluribus Viris una foemina jungitur. Et quamvis hanc J. N. non repugnare, contendat *Dn. Thomae. Jurisprud. Divin. Lib. III. c. 2. n. 206. seqq.* Affirmativa tamen verior mihi omnino videtur, idque ob hanc solam rationem, quod ea ob prolis incertitudinem Parentum Liberorumque officia, quibus tanquam fundamentum generatio substernitur, confundat ac turbet. Quod prolixè & accuratè executus est *Pufend. J. N. & G. L. VI. c. 1. §. 17. seq.* De *Polygamia* autem *Virorum* major est eruditorum dissensus. Mihi firmius robur negativae inesse persuasum est. Facit enim hoc unius cum pluribus foeminis matrimonium ad multiplicationem humani generis, nec eam officiorum confusionem inducit, quam oriri ex polygamia muliebri diximus. Nec probo *Baccleri* hic praesidium, quod sententiae contrariae invenisse sibi in *sexto precepto* videtur, quo prohibetur adulterium. Nam illud quaritur, an secundum J. N. cum alia itidem in thorum matrimonialem adscitata concubitus vocari adulterium queat; cujus de cetero principium rectè se habet, quod in *I. N. explicando, quoties dubitatio oritur, ne-*

*mo S. Literis praesidium certius demonstret, propterea quod repetunt J. N. & explicant. Quamvis autem Polygamia haec virilis J. N. non repugnet; tamen cum vix plures foeminae cum uno cohabitare sine rixis & discordia queant, inde dicendum, quod non quidem imperet monogamiam Jus N, sed tamen rationibus naturalibus ea svadeatur. Quo pertinet ea, quibus Euripides in *Androm. Hermionem* loqui eleganter facit. vid. *Simon ad Grot. p. 205.* Nec est, quod urgeas, ob intemperantiae vitium, a quo polygamia manet, eam Jur. N. adversari. Nec enim ex unius fortasse, alteriusve individui accidentaliter intentione universalitatem inferre licet; & impium sane fuerit, originem Polygamiae Patriarcharum a DEO dispensante permissae, ut infra videbimus, libidini aut intemperantiae adscribere, *Augustinum audi lib. 22. contra Faustum cap. 47.* ita scribentem: *Pec- cata alia sunt contra naturam, alia contra Praeceptum, quae cum ita sunt, quid tandem criminis est, quod de pluribus uxoribus simul habitis objicitur sancto viro Jacobo, si naturam consulas, non lasciviendi sed generandi causa illis mulieribus utebantur; si morem, illo tempore in illis locis hoc factitabatur, si praecceptum, nulla lege prohibebatur. Quod postremum tamen quod minus consistat, primava, ut deinde dicemus, matrimonii institutio facit. In eundem ferè sensum Men- zerus ratiocinatur, cum Tom. 4. Disp. Marp. 15. th. 72. ita ait: Non turpis libidinis explenda, sed augenda familia gratia Patriarchae sibi plures uxores adjunxerunt; Debile etiam argumentum est, quod infamem rixis atque dissensionem Polygamia praebet. Neque enim id repugnare eandem J. N. evincit, sed id solum, svaviorem *u. uxoriae* esse; quod consilium tamen nullam obligationem inducit. Regeris: Imò ob hanc causam non svavius solummodò est, sed praecipitur uxoris cum una consortium; cum societatis humanae Vinculum nihil facilius, quam animorum dissensio rumpat, ad cujus conservationem tamen univèrsim Jus N. dirigitur. At enim consortium talem non per se lites diffeminat, sed id ex accidenti, & hinc non semper & ubique fit. Unde non evenire in *Asiaticis* ferè regionibus solet, sed metuendum solum in *Europa* aut locis aliis, ubi liberior est mulieribus Spiritus, ubi rectè judicat *Osiander ad Grot. p. m. 749. seq.* Non premit denique, quod aliqui objiciunt, I. N. imponere mari-**

to re-

to reciprocam & se uxori addicentem fidem, quemadmodum hæc fidem det marito. Fatemur, subesse hic quandam æquitatis rationem, sed quæ tamen Iuris N. præceprivi non sit, cum ex fide ab uxore data non nisi ius imperfectum oriatur. Atque hanc sententiam maxima pars Theologorum pariter & Iurorum uno quasi ore approbat. Dantur etiam adhuc hodiè gentes, in quibus imprimis Turcæ, quæ cum pluribus fœminis matrimonium ineunt, apud quas tamen experientiâ compertum, minorem, nescio quomodo, hominum multitudinem, quàm alibi dari. Olim autem non nisi Germanos ferè inter Gentes barbaras simplici conjugio contentos fuisse *Tacitus de Moribus Germ.* tradit. De Græcis, Persis, Indis, Ægyptiis item, manifestum est ex *Diod. Lib. I. Gell. XV. cap. 20. Athenæo*, aliisque scriptoribus. Sed tamen quicquid sit, fatendum, non magnam esse hujus controversiæ utilitatem hodiè, uti *Illustr. Dn. de Kulpis Coll. Grot. Ex. IV. § 6* rectè monet; Quia jure divino voluntatio universalis (quod dari ex collatione Gen. 9. v. 6, & Num. 3. v. 31. seq. item Levit. 18. & 20. v. 22. seq. liquidò apparet) hæc polygamia est prohibita. Genes. 2. v. 24. j. Matth. 19. v. 4. & 9. adeoque tum respectu primæ institutionis, tum à Christo factæ confirmationis. Nam *Genes. 2.* DEUS unam Evam uni Adamo conjunxit. Et Christus ad eam institutionem provocat *c. l. & §.* quidem 4. discretis verbis asserit, quod sub initium constituerit DEUS, ut *unus esset vir & una uxor*, & v. 9. habetur, quod qui divortium fecerit ab uxore, & duxerit aliam, adulterium committat. Quod si igitur adulter est, quando separatus saltem de facto cum alia concumbit, multò magis tum erit, quando adhuc sibi junctæ aliam superinducit. Et hinc errat *Grotius* & cum ipso *Simon* ejus interpres, *Grot. Erotem. L. II. c. 5. v. 42.* cum ait: *Christum dixisse quidem, unum virum, unam uxorem habuisse, sed non addere ipsum, nefas fuisse, plures ducere.* Ut enim præcisè hæc verba non extant, mentem tamen hanc Spir. S. esse, satis inculcatur. Nec est, cur *Patriarchas* in V. T. alleges. Vel enim in Scriptura inter alia eorum peccata & hoc refertur, quod Polygami fuerint; vel (quod probabilius, cum cæterorum ferè peccatorum explicitè facta sit mentio) supremi Legislatoris, DEI dispensatio intervenit, quæ expressè quidem in sacra Scriptura non habetur, in-

tervenisse tamen credenda videtur, cum alias in mortali peccato continuo hæssissent, quod pugnat cum ipsorum in sacra Scriptura elogiis, & præcipue Abrahami, qui *Pater credentium* vocatur, & *justificatus esse* dicitur. Objici autem præterea solet, quod in sacra Scriptura præcepta quædam dentur his, qui plures unâ uxores habent. e. gr. Levit. XXI, 15. Neque verò hic placet cum aliis dicere, legem hanc hypotheticè, positâ nimirum conditione, polygamiam obtinere, accipiendam esse, adeoque disponere textum, præsuppositâ polygamia, de aliquo consequente illam, non autem probare antecedens. Valdè enim & nimis manifestè contorta hæc & incongrua videtur responsio. Cur enim DEUS in illum casum, quem ipse existere nollet, disponderet? Nec magis probatur eorum sententia, qui dicunt, non loqui citatum textum de polygamia simultanea, sed successiva, adeoque disponere de eo casu, quo altera uxor vel defuncta, vel repudiata sit. Probabilissimum autem est, supponere legem illam divinam dispensationem circa polygamiam. Et hinc inconvenienter fati dicta mihi videntur, quæ, citante *Osiandro, Drusus* ad hunc locum scribit: *Si Polygamia erat vetita Judæis, quorsum ista lex? Nam si non licebat duas habere uxores, nec lex ponenda erat iis, qui habebant, sed consuetudine ita invaluerat. Aliud consuetudine, aliud lege. Quod Lex non prohibet, permittit. Videtur autem permisisse, cum DEUS dicat per Nathan Prophetam Davidi: Dedi tibi uxores Domini tui in sinum tuum &c. David autem sex habuit. Sed pugnat cum primæ institutione matrimonii. Concedo, si mihi concesseris, DEUM tolerasse in populo pluralitatem uxorum. Nonquam enim quenkumque eo nomine reprehendit, quod sciam, ne Davidem quidem, qui erat *Vir juxta cor ejus*. Sapientes dixerunt; qui multiplicat uxores, multiplicat veneficas. Nam utebantur veneficiis ad demerendum maritum, & odium alteri conciliandum, unde illud: Quot uxores, tot veneficæ. Non igitur multum laudanda vetus illa consuetudo, & Christiani benè fecerunt, quod eam aboleverint. Similiter de dispensatione accipiendum est, quod DEUS Deuteron. XXIV, 4. inter beneficia in Davidem collata numerat, quod uxores Saulis dederit in Sinum ipsi. Displicet enim illa, quæ multis placet, explicatio, quod hæc Phrasis, *in sinum dare*, æquipolleat tō potestati subji-*

subjicere. Manifestum potius est ex Genes. XVI. v. 5. quòd ista locutio coincidat cum *in conjugium dare*, quam explicationem etiam desiderat finis per parabolam intentus; Ut enim pauperis ovis notat uxorem Uriæ, sic oves divitis respondent uxoribus Saulis Davidi in conjugium datis. Nam absolute primum, uti bene *Osiander ad Grot. p. m. 149. observat*, dicit: *Dedi tibi donum Domini tui*; deinde per exaggerationem & novi beneficii recensitionem determinatè, *& uxores Domini tui in sinum tuum*, ut adeò his peculiaris traditionis modus denotetur.

§. X.

Posteaquam ergo hactenus evicimus, non quidem Jure N, sed tamen lege divinà interdictam polygamiam esse, proximum jam est, ut disquiramus: *Utrum uxorem sibi eligere feminam, quancunque liceat, an verò matrimonium in certis gradibus sit Jure N. prohibitum?* Et id quidem de linea recta in infinitum asserere nullus omnino dubito. Scio equidem, multos hodiernum Viros Eru- ditissimos in ea herere sententia, quòd nullum certum & firmum Juris Naturalis fundamentum offendi queat, Matrimonium inter ascendentes & descendentes contractum J. N. repugnare. Atque hinc etiam haud pauci eò delapsi sunt, ut crederent, in linea recta gradibus vel omnibus, vel saltem remotioribus licitum esse matrimo- nium, è quorum numero *Covarravius* est *Tom. I. P. 2. c. 6. §. 6. n. 13* ubi evincere conatur, *prohibitionem in linea recta non nisi ad vigesi- mum gradum extendendam esse*. Alii autem evidentem se rationem reddere non posse, confessi, presidium in insita in ipsis affectibus fuga quadam talis conjunctionis quaerunt. vid. *Grot. de I. B. & P. libr. II. c. V. §. 12. & Illustr. Dn. de Kulpis Coll. Grot. Exercit. IV. §. 7. l. 2.* ubi hac de re ita edisserit: *Sicuti in naturalibus dantur principia prima indemonstrabilia à priori, quæ suapte sponte in sensus incurrunt; ita in moralibus quoque dantur, quorum veritas absque ulla ratiocinatione intellectui rectè conformato se insinuat; tale est hoc: ANNUPTIIS PARENTUM ET LIBERORUM ABSTINENDUM EST.* Et in ipso §. VII. dubitat Magnum illud Ingenium, an determinari possit, quinam gradus spectatim Jure Nat. sint prohibiti. Et sane quod *Plutarchus*, citante *Grotio* & eum secutus *Augustinus de Ci-*